

Kungl. bibliotekets årsberättelse. Årg. 1916

1903- 1954: AW

National Library
of Sweden

KUNGL. BIBLIOTEKETS

ÅRSBERÄTTELSE

1916

STOCKHOLM 1917

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

171173

Å R

F
skrive

I
nådig
dr D
kung
den

en ra
varig
institu
samm
erim
ansla
krono
å ext
äldre
tills
utarb
Kung
inrätt
vilke
biföll

ÅRSBERÄTTELSE FÖR ÅR 1916.

Till Konungen.

Riksbibliotekarien får härmed i underdånighet avgiva föreskriven årsberättelse för år 1916.

Den 30 juni erhöll riksbibliotekarien E. W. DAHLGREN nådigt avsked från sin befattning. Redan den 7 juni 1915 hade dr Dahlgren uppnått stadgad pensionsålder, men erhöll genom kungl. brev den 7 maj 1915 tillstånd att i tjänsten kvarstå intill den 1 juli 1916.

Riksbibliotekarien Dahlgrens chefstid 1903—1916 betecknas av en rad för Kungl. biblioteket viktiga och betydelsefulla reformer, varigenom bibliotekets utveckling i högsta grad befrämjats och institutionen, oaktat de ständigt växande krav, som ställas på densamma, kunnat visa sig sin uppgift vuxen. Här må bland annat erinras om att 1908 års riksdag beviljade höjning av det ordinarie anslaget till böckers inköp och bindning från 34,000 till 45,000 kronor, varjämte samma år ett anslag å 10,000 kronor beviljades å extra stat för inbindning av oinbundna böcker i bibliotekets äldre samlingar, ett anslag, som sedan av följande riksdagar hitills för varje år förnyats. Även bifölls samtidigt ett förslag till utarbetande av katalog över ofullständigt förtecknade delar av Kungl. bibliotekets äldre samlingar, varvid anslag beviljades till inrättande av en ny katalogiseringsavdelning inom biblioteket, vilken alltjämt fortsätter sin verksamhet. Vid 1909 års riksdag bifölls ett i samarbete med universitetsbibliotekarierna i Upp-

sala och Lund utarbetat förslag till en del nya befattningar och i väsentlig grad förbättrade löneförmåner åt tjänsteinnehavarna.

För behövliga omändrings- och reparationsarbeten inom Kungl. biblioteket, avsedda särskilt att tillgodose behovet av ökat utrymme i läsesalen, expeditionslokalerna och förvaringsrummen för den stora tidningssamlingen anvisade 1912 års riksdag ett anslag å 61,000 kronor.

Här må även erinras om att riksbibliotekarien Dahlgren inlagt betydande förtjänster vid skapandet av vårt lands för närvarande kanske viktigaste bibliografiska hjälpmedel, den för Sveriges offentliga bibliotek gemensamma accessionskatalogen, varav han själv redigerat de tio första årgångarna och de två första tioårsregistren samt övervakat och deltagit i arbetet även med följande årgångar.

Den nya instruktionen för Kungl. biblioteket och det nya reglementet för dess begagnande, bägge fastställda den 30 december 1910, äro även verk av den avgångne chefen. En av hans sista åtgärder var att utarbета och av trycket utgiva nya katalogregler för Kungl. biblioteket, vilka fastställdes samma dag som hans avsked beviljades.

I Kungl. bibliotekets historia kommer ERIK WILHELM DAHLGREN'S namn alltid att intaga ett av de främsta rummen. De tjänstemän, som haft lyckan att arbeta under honom, giva här uttryck åt sin tacksamhet till en såsom få avhållen chef och uttala samtidigt sina bästa välönskningar för kommande arbetsfyllda år, vilka säkerligen till stor del även skola ägnas Kungl. biblioteket.

Bibliotekets begagnande och verksamheten på de olika avdelningarna.

Låneexpedition och läsesal.

Föreståndare förste bibliotekarien Lindegren.

Bibliotekets öppethållande. Kungl. biblioteket har under år 1916 hållits tillgängligt för allmänheten under de tider, som föreskrivits i § 2 av nådiga reglementet för Kungl. bibliotekets begagnande den 30 december 1910. Låneexpeditionen har varit öppen under 303 dagar från

kl. 10—4 eller sammanlagt sex timmar dagligen. Genom tillmötesgående av låneexpeditionens föreståndare har det ofta hänt, att allmänheten även utöver denna tid betjänats. Läsesalen har varit öppen från kl. 10 f. m. till kl. 9 e. m., eller elva timmar dagligen, under 239 dagar; från kl. 10 f. m. till kl. 6 e. m., eller åtta timmar dagligen, under 47 dagar; från kl. 10 f. m. till kl. 4 e. m., eller sex timmar dagligen under 15 dagar. Under tiden den 27—28 juni var läsesalen stängd hela dagen på grund av rengöring; däremot hölls låneexpeditionen öppen för hemlån kl. 10—4. Sammanlagt har alltså läsesalen under året varit tillgänglig 3,095 timmar mot förra året 3,089 timmar.

Antalet besök och begagnade böcker framgår av omstående tabell. I summan för i läsesalen begagnade böcker ingå 3,876 handskriftsvolymer (mot 4,080 föregående år) samt 4,798 tidningsband (3,835 föreg. år). I hemlånens antal äro inräknade 1,512 nummer (föreg. år 1,484), företrädesvis porträtter, planscher m. m., som på kortare tid, vanligtvis en dag, utlämnats till fotografisk avbildning.

*Begagnade
böcker och
besök.*

Av tabellen framgår, att såväl antalet besök i läsesalen som till begagnande framtagna böcker även i år betydligt ökats mot föregående år. På endast två år har besökens antal i läsesalen stigit med över 6,000. Besöksfrekvensen har varit minst under juli månad, vilket ju får sin förklaring bl. a. i att biblioteket under denna månad hålles öppet endast mellan 10 f. m.—6 e. m., samt störst under november månad, då siffran närmar sig 6,000 personer. Bland de besökande märkes även i år ett mycket stort antal främlingar.

Däremot ha siffrorna för besök i forskarrummet och i visningssalen sjunkit. I forskarrummet hava under året 39 personer för längre eller kortare tid fått sig platser upplätta. De böcker som framtagits för dessas räkning, hava i tabellen räknats endast för den gång de framtagits och icke såsom i den allmänna läsesalen för varje besök särskilt.

Nedgången i besöken i visningssalen begynte år 1915, då den dagliga visningstiden inskränktes med två timmar, under vilka salen upplåtes till begagnande av porträtt- och planschsamlingarna, vilka nu till största delen förvaras i nämnda sal. Till användning hava under året framtagits 859 portföljer och lösa blad.

Månad	Besök			Begagnade böcker m. m.		
	i läsesalen	i forskare- rummet	i visnings- salen	i läsesalen (utom referens- biblioteket)	i forskare- rummet	hemlån
Januari	5,012	110	207	10,349	314	1,262
Februari	5,468	133	242	11,411	189	1,328
Mars	5,757	134	314	13,197	316	1,381
April	5,026	130	325	11,142	227	1,336
Maj	5,161	128	240	11,492	160	1,457
Juni	3,384	70	512	7,021	111	1,023
Juli	2,808	55	427	7,508	141	761
Augusti	3,158	114	285	7,653	249	1,166
September	4,399	112	252	9,132	157	1,252
Oktober	4,989	115	260	13,574	160	1,474
November	5,934	102	196	13,868	133	2,380
December	4,517	56	189	10,636	81	1,492
Summa	55,613	1,259	3,449	126,983	2,238	16,312
Motsvarande siffror						
för 1914	49,769	1,284	4,012	94,669	2,415	15,489
1915	53,511	1,160	2,930	112,420	2,544	14,890

Låneförbindelser.

Hemlånens antal har från föregående år erfarit en rätt betydlig ökning, men jämfört med siffran för år 1914 håller den sig eljest kring den för de senare åren vanliga medelsiffran av 15,000.

Låneförbindelsen med utlandet, Danmark och Norge undantagna, är fortfarande på grund av kriget inskränkt till några enstaka volymer.

Kungl. bibliotekets låneförbindelser med andra bibliotek i Sverige och utlandet i vad angår tryckta böcker framgår av följande tabell:

	Antal band	
	utlånade till	inlånade från
Uppsala universitetsbibliotek	593	305
Lunds »	318	42
Göteborgs stadsbibliotek	282	27
Övriga stadsbibliotek	67	—
Läroverksbibliotek	320	3
	Transport 1,580	377

	Antal band utlånade till	inlånade från
Transport	1,580	377
Landsarkivet i Vadstena	3	—
Domkapitlets arkiv, Strängnäs	—	2
Vetenskaps societetens bibliotek, Uppsala	—	3
Kustartilleriets bibliotek, Karlskrona	2	—
Borgviks kyrkoarkiv, Borgviksbruk	—	1
Fullerö arkiv, Västerås	—	1
Jämtlands bibliotek, Östersund	—	2
Handelskammaren, Gävle	3	—
Kungl. biblioteket, Köbenhavn	16	21
Universitetsbiblioteket, Kristiania	4	6
Kungl. biblioteket, Berlin	1	2
Universitetsbiblioteket, Göttingen	—	1
Summa	1,609	416

Under år 1916 hava i läsesalen framlagts 246 tidskrifter, därav

*Tidskrifter
läsesalen.*

Svenska (3 i Finland utkomna)	61
Danska och norska	24
Övriga utländska	161
	246

Bok- och handskriftsavdelningarna.

Allmänt.

Kungl. bibliotekets totaltillväxt under året utgör 58,852 tryckalster, varav 47,882 komma på svenska tryckavdelningen och 10,970 på den utländska, varom utförligare uppgifter lämnas vid redogörelsen för de olika avdelningarnas verksamhet inom biblioteket. Handskriftsaccessionen utgöres av 32 nummer.

I hyllmeter, räknat efter bokryggarnas sammanlagda bredd, ter sig årets accession på följande sätt:

Tryckalster: inkomna som köp eller gåva	173,90 m.
avlämnade från svenska boktryckerier	71,52 »
Handskrifter	2,25 »
Summa	247,67 m.

Sammanlagda antalet på de båda tryckavdelningarna ny-skrivna katalogblad utgör 16,572, varav 8,887 utskrivits för no-

minalkatalogen och 7,685 för realkatalogen. Härav komma 11,643 på den svenska tryckavdelningen och 4,929 på den utländska. Om katalogiseringen på handskriftsavdelningen lämnas upplysningar nedan.

Hela meterlängden av Kungl. bibliotekets böcker och handskrifter, svenska tidningar icke medräknade, uppgår för närvarande till 12,819,74 m.

Svenska tryckavdelningen.

Föreståndare förste bibliotekarien Linder.

Tillväxt. Kungl. bibliotekets svenska tryckavdelning har under året vunnit en totaltillväxt av 47,882 tryckalster. Genom boktryckeriernas i lag föreskrivna leveranser hava inkommit 46,281 nummer. Leveransernas antal har under året uppgått till 742 från 593 boktryckerier, varav 45 leveranser omfatta tryckalster från två eller flera kalenderår. Genom gåvor ha 948 nummer tillförts avdelningen, genom inköp 653.

	Antal tryckalster
Boktryckerileverans för 1906—1914 (däribland 4 tidningar, 1 flygblad samt 1 tidsskrift)	954 st.
Boktryckerileverans för 1915 (däribland 316 hela och 108 halva tidningsårgångar) . .	36,951 »
Boktryckerileverans för 1916 (däribland 14 hela och 125 halva tidningsårgångar) . .	8,376 » 46,281 st.
Gåvor (därav 30 musikalier)	948 »
Inköp genom den svenska bokhandeln (därav 297 musikalier)	306 st.
» av diverse personer i Sverige . . .	131 »
» i utlandet (därav 2 musikalier) . . .	216 » 653 »
Summa tryckalster	47,882 st.

*Tabell över
det svenska
boktrycket
1915.*

Det svenska boktrycket med tryckåret 1915 har genom 1915 och 1916 årens leveranser nästan fullständigt inkommit och kan sålunda fördelas:

Fack och avdelningar.	Böcker.				Broschyrer under 100 sidor och lösa blad.	Tidningar och Tidskrifter.				Summa Band och Häften.
	Nya.		Fortsättningar.			Nya.		Fortsättningar.		
	Antal verk.	Band och Häften.	Antal verk.	Band och Häften.		Antal tidskrifter.	Band och häften.	Antal tidskrifter.	Band och häften.	
Arkeologi	2	2	10	10	14	—	—	3	3	29
Astronomi	2	2	9	9	7	—	—	—	—	18
» Almanackor	—	—	22	32	28	—	—	—	—	60
Bibliografi	12	12	18	26	458	1	1	13	13	510
» Bokauktions- och bokhandelskatal.	—	—	7	52	82	—	—	—	—	134
Biografi	52	53	53	67	228	—	—	1	1	349
Disputationer	21	21	—	—	6	—	—	—	—	27
Ekonomi	54	57	161	205	2,915	16	16	96	98	a) 3,291
Encyklopedi	1	7	2	2	—	—	—	—	—	9
Filosofi och Estetik	21	22	4	4	24	—	—	4	4	54
Förenings- och Ordensväsen	4	4	12	12	163	1	1	4	4	184
Förvaltning, Stats	35	40	141	249	1,010	2	2	13	13	1,314
» Kommunal	5	5	152	232	691	—	—	9	9	937
Genealogi och Heraldik	6	6	2	2	8	—	—	—	—	16
Geografi	41	43	18	40	707	1	1	2	2	b) 793
Historia	93	95	18	19	67	—	—	2	2	183
Juridik	25	26	4	4	259	—	—	4	5	294
Kommunikationsväsen	5	5	6	6	773	—	—	6	6	c) 790
Krigsväsen	68	68	15	18	731	1	1	13	13	831
Kulturhistoria o. Etnografi	32	33	12	14	74	1	1	3	3	125
Kyrkohistoria	16	16	2	3	12	—	—	3	3	34
Litteratur, Utländsk	18	18	9	11	4	—	—	—	—	33
» Vitterhet, Svensk	74	76	34	38	690	—	—	—	—	804
» Dramatik	11	11	2	10	46	—	—	—	—	67
» Romaner	570	605	24	41	12	—	—	—	—	658
Litteraturhistoria	14	14	3	3	80	—	—	—	—	97
Lärda sällskaps skrifter	3	3	10	27	24	—	—	1	1	55
Magi	—	—	—	—	16	—	—	1	1	17
Matematik	23	28	7	7	66	—	—	3	3	104
Medicin	28	29	101	110	949	1	1	25	26	1,115
Musik	19	20	4	6	224	1	1	5	5	256
Naturvetenskap	49	51	24	30	241	—	—	11	11	333
Numismatik	1	1	2	2	15	—	—	—	—	18
Politik	43	49	6	6	297	1	1	2	2	355
Politisk ekonomi	31	33	139	267	6,659	10	10	124	124	d) 7,093
Polygrafer	—	—	13	21	17	7	7	34	34	79
» Allmänna tidningar	—	—	—	—	—	27	27	404	404	431
» Flygblad	—	—	—	—	280	—	—	—	—	280
Religionsvetenskap	2	2	—	—	10	—	—	2	2	14
Sjöväsen	5	6	8	8	206	—	—	9	9	229
Transport	1,386	1,463	1,054	1,593	18,093	70	70	797	801	22,020

a) Därav 1,001 priskuranter.

b) Därav 531 kart- och utsiktsblad.

c) Därav 469 tidtabeller.

d) Därav 961 tryck (stadgar, berättelser etc.) rör. arbetareföreningar och möten, 434 rör. välgörenhetsföreningar och -inrättningar, 3,120 rör. bolag, 251 rör. sparbanker, 972 rör. pensionsanstalter och sjukkassor, 731 rör. nykterhet etc.

Fack och Avdelningar.	Böcker.				Proselyter under 200 stor och löst blad.	Tidningar och Tidskrifter.				Summa Band och Häften.
	Nya.		Fortsättningar.			Nya.		Fortsättningar.		
	Antal verk.	Band och Häften.	Antal verk.	Band och Häften.		Antal tidskrifter.	Band och häften.	Antal tidskrifter.	Band och häften.	
Transport	1,386	1,463	1,054	1,593	18,093	70	70	797	801	22,020
Skrivkonst	2	13	1	1	8	—	—	3	3	25
Skön konst	29	40	7	7	137	2	2	2	2	e)188
Sport och Gymnastik	5	7	17	17	539	6	6	21	21	590
Språkvetenskap	49	51	19	20	96	—	—	8	8	175
Statistik och Statskunskap	3	3	63	78	68	—	—	12	12	161
Statsrätt	7	7	2	3	133	—	—	2	2	145
Teater	3	3	3	3	683	2	2	7	7	698
Teknologi	24	27	61	88	1,942	3	3	57	63	f)2,123
Teologi	153	159	71	100	1,322	15	15	114	114	1,710
Undervisning	76	80	745	840	1,332	6	6	46	46	2,304
Summa	1,737	1,853	2,043	2,750	24,353	104	104	1,069	1,079	30,139

Dessutom tillkomma för 1915 (inkomna under 1915 och 1916) småtryck, som ej äro upptagna i ovanstående tabell (nämligen 1,490 bröllops- och begravningskort, 568 bokannonser o. d., 6,573 diverse annonser m. m., 1,509 konsertprogram och affischer, 7,031 cirkus- och teaterprogram samt affischer). 17,171 st.

Summa 47,310 st.

24 böcker och 2 tidskrifter, som fortsatt under år 1915 utan att utkomma med ny volym, hava icke upptagits i ovanstående tabell. I tabellens slutsumma har icke inberäknats det antal häften eller nummer, varuti vissa böcker, tidningar och tidskrifter utgivits, utan endast antalet hela eller påbörjade volymer (band, delar av band, årgångar), som utkommit under det angivna året.

Hela den periodiska litteraturen i Sverige under 1916 har uppgått till 1,183 tidningar och tidskrifter.

På grund av den nuvarande politiska situationen hava de finska bokleveranserna av i Finland tryckt svenskspråkig litteratur icke kunnat utföras. Däremot har liksom under föregående år en hel del svensk-amerikansk litteratur tillförts biblioteket genom förmedling av herr M. Skarstedt vid Augustana College, Rock

e) Därav 29 planschblad.

f) Därav 1,578 priskuranter.

Island. Dupletter härav hava överlämnats till universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund.

En boktryckare, som uraktlåtigt att i vederbörlig ordning insända arkivexemplar för 1912, 1913 och 1914, har under året fällts till böter för var och en av dessa försummelse.

Uppsala universitetsbibliotek har ur sitt duplettfförråd som gåva överlämnat till Kungl. bibliotekets svenska disputationssamling 17 st. avhandlingar, alla från 1600-talet. I gengäld har Kungl. biblioteket endast kunnat lämna dupletter av 2 avhandlingar, som förut icke funnos i Uppsala.

Gåvor och förväru.

Från Göteborgs stadsbibliotek har som gåva erhållits ett antal nummer av i Göteborg utkomna äldre tidningar, som förut saknats i Kungl. biblioteket.

Från utländska antikvariat har under året ett rätt stort antal äldre skrifter, särskilt rörande Sveriges krig och Sveriges förhållande till främmande makter, kunnat förvärvas. Från enskild person inköptes ett antal sällsynta parentationsskrifter över svenska kungl. personer.

Katalogiseringen av den svenska tryckavdelningens accessioner har fortgått på vanligt sätt. För nominal- och realkatalogen hava sammanlagt utskrivits 11,643 svenska kataloglappar. Härtill kommer som vanligt införandet på förut skrivna katalogblad av fortsättningar och nya upplagor, för vilket arbete inga sifferuppgifter kunna meddelas. Det från boktryckerierna inlevererade svenska småtrycket, som icke lämpligen kan förtecknas i katalogerna, har såsom förut inordnats av andre bibliotekarien SETTERWALL i vederbörande serier, under vilket arbete 129 nya portföljer, huvudsakligen inom facken Krigsväsen, Kommunalförvaltning, Bolag, Bibliografi samt Sjuk- och begravningskassor, tillkommit.

Katalogisering.

Sammanlagt hava 481 st. katalogblad utskrivits för avdelningen musik, därav 309 för nominalkatalogen och 172 för realkatalogen.

Utländska tryckavdelningen.

Föreståndare förste bibliotekarien Adde.

Tillväxt.

Utländska tryckavdelningens hela tillväxt under året, med fortsättningsarbeten och nya verk, belöper sig till 10,970 st. enligt följande tabell:

Gåvor och byten		1 688
Inköp genom den svenska bokhandeln	7,004	
» på auktioner och av diverse personer i		
Sverige	174	
» i utlandet	2,104	9,282
		<u>10,970</u>

Viktigare förvärv.

Avdelningens accession belöper sig i hyllmeter räknat till sammanlagt 154,82 meter, en förut icke uppnådd siffra, som huvudsakligen beror på ökade inköp från utländska bokantikvariat. Tack vare den fördelaktiga valutakursen hava nämligen inköp kunnat göras för Kungl. biblioteket på mycket förmånliga villkor, särskilt från Tyskland och Österrike, varigenom avsevärda luckor i bibliotekets samlingar kunnat fyllas. Bland viktigare förvärv av äldre arbeten kan här nämnas ett komplett exemplar av Migne, *Patrologiæ latinæ* (217 volymer) och *Patrologiæ græcæ* (161 volymer) med indexband; vidare de viktiga urkundspublikationerna *Bullarium Franciscanum*, T. 1—3 + suppl. (1759—80) — de senare delarna funnos förut i Kungl. biblioteket — samt det svåranskaffbara *Bullarium ordinis prædicatorum*, T. 1—8 (1729—40). Vidare har Kungl. biblioteket lyckats förvärva ett exemplar av *Waddingus, Scriptores ordinis minorum*, uppl. 2 (Rom 1806) med supplement.

Ett viktigt förvärv utgör också den spanska urkundssamlingen *Colección de documentos inéditos para la historia de España*, (Madrid 1842—95), 112 volymer i utmärkt präktiga biblioteksband. Vidare inköptes den nya upplagan av *Handbuch der Architektur* i 53 volymer, Wilperts monumentala arbete *Die römischen Mosaïken* (Freib. i Br. 1916) i fyra folioband.

Diverse tidskrifter ha kunnat kompletteras, så die *Zukunft* från början (1892), *Entscheidungen des Reichsgerichts in Strafsachen*, äldre årgångar av *Deutsche Juristenzeitung* och *Gewerblicher Rechtsschutz*. Av tvenne viktiga bibliografiska tidskrifter

ha fullständiga serier förvärvats, nämligen The library (1889—1916) och Exlibris, Buchkunst und angewandte Graphik (1891—1916). Hela antalet löpande utländska tidskrifter i Kungl. biblioteket uppgick år 1916 till 322; av dessa hava 23 erhållits som gåva.

Kungl. bibliotekets samling litteratur rörande världskriget har även under året ökat högst betydligt såväl genom köp som genom gåvor.

Tillökningen på den utländska avdelningen av nya verk (alltså frånräknat fortsättningar från föregående år) utgör 2,526 st. i 4,004 band och häften samt fördelar sig efter vetenskaper på följande sätt:

*Accessionen
fördelad på
vetenskaper.*

	Antal verk.	Antal band och häften.
Arkeologi	32	35
Bibliografi	54	98
Biografi	102	117
Dissertationer	329	329
Ekonomi	10	13
Encyclopedi	3	34
Etnografi	10	14
Filosofi och estetik	68	73
Genealogi och heraldik	25	35
Geografi och resor	105	115
Handel	21	22
Historia	642	917
Internationell rätt	31	42
Juridik och fängvård	38	229
Kartverk	7	7
Klassiska författare	2	2
Kommunikationsväsen	5	5
Krigsvetenskap	32	33
Kronologi	1	1
Kulturhistoria	53	56
Kyrkohistoria	61	273
Litteratur	92	219
Litteraturhistoria	173	179
Lärda sällskap	3	3
Magi	2	2
Transport	1,901	2,853

	Antal verk.	Antal band och häften.
Transport	1,901	2,853
Medeltids- och folklitteratur . . .	10	14
Medicin	6	7
Musik	15	19
Naturvetenskap och Matematik . .	5	6
Ordensväsen	3	3
Paleografi	3	4
Politisk ekonomi	70	72
Paleotyper	92	92
Polygrafer och tidskrifter	12	34
Religionsvetenskap	22	23
Sjöväsen	4	6
Skön konst	124	209
Språkvetenskap	47	48
Statistik	1	1
Statsrätt och Statsvetenskap . .	21	27
Teater	22	23
Teknologi	4	4
Teologi	32	426
Typografi	2	13
Undervisning	15	15
Utsikter	2	2
Amerikanskt kongresstryck . . .	103	103
Summa	2,526	4,004

Inkunabel-samlingen.

Inkunabelsamlingen har under året erhållit en ytterst betydande tillväxt, i det att icke mindre än 92 nummer, delvis mycket sällsynta och dyrbara, tillförts denna avdelning. Kostnaderna för dessa förvärv hava för biblioteket varit ytterst ringa, ty det är återigen mecenaterna fil. dr OTTO SMITH i Karlshamn och friherre PER HIERTA på Främmestad, vilkas intresse för Kungl. bibliotekets vackra paleotypsamling tagit sig uttryck i nya, betydande gåvor, för vilka här bibliotekets stora tacksamhet må framföras. Dr Smith, som år 1911 skänkte biblioteket en samling av nära 300 inkunabler, överlämnade den 17 april 1915 ytterligare 70 nummer, som inköpts från en privat samlare i Stockholm. Dessa utgjordes huvudsakligen av italienska tryck, bland vilka förtjäna nämnas Cavalca, Pongie lingua (Hain

4770), tr. i Milano hos Filippo di Lavagna c:a 1475; Tigrinus, Lucensium oratio 1492 (Hain *15751), tr. i Rom hos Andreas Freytag; Duns Scotus, In 2. libro sententiarum, Venedig: Joh. de Colonia & Nicol. Jenson 1481 (Hain *6418); Gratia Dei, De confutatione hebraicae sectae, Rom: Silber 1500 (Hain *7878). — Av frih. Hierta erhöill Kungl. biblioteket vid skilda tillfällen följande dyrbara inkunabler: Aesopus, Vita et fabulae, Antwerpen Gerard Leeu 1486 (Hain 329); Boccaccio, Fiammetta, Padua: Bartholomaeus de Valdezocho & Martinus de Septem Arboribus 1472 (Hain *3291); Rolevinck, Fasciculus temporum, Cöln: Arnold ter Hoernen 1474 (Hain *6918). Frih. Hierta har dessutom bidragit med en summa av 100 kronor till inköp på bokauktion i Stockholm den 17 oktober av den mycket sällsynta tyska inkunabeln *Leben der heiligen Altväter*, tr. i Augsburg av Peter Berger, 1488 (Hain 8606). Tillsammans med dr Smith har frih. Hierta även skänkt Kungl. biblioteket ett exemplar av Bartholomaeus Sybilla, *Speculum peregrinarum quaestionum*, Rom: Eucharis Silber, 1493 (Hain 14718), bundet av den s. k. »Canevari-mästaren» i röd marokäng med påven Pius V:s vapen på pärmarna. — På bokauktioner och genom direkt köp hava utom nyss nämnda *Leben der Altväter* ytterligare 14 inkunabler förvärvats samt genom byte med universitetsbiblioteket i Leipzig 4 stycken. Av dessa utgjorde tre Leipzigtryck samt den fjärde ett exemplar av Ludovicus Pontanus, *Singularia juris in causis criminalibus super 5° decretalium*, tryckt i Magdeburg omkr. 1481 av den även i Sverige verksamme boktryckaren Bartholomeus Ghotan, ett mycket viktigt förvärv, indirekt även av intresse för svensk boktryckerihistoria.

Kungl. bibliotekets inkunabelsamling utgör nu 1,275 nummer. Under året har av trycket utgivits T. 2: H. 1 av »Katalog der Inkunabeln der Kgl. Bibliothek in Stockholm» av I. Collijn, omfattande boktryckaren Johann Snells verksamhet i Stockholm 1483—84 med beskrivning av de av honom här tryckta verken. Tryckningen av detta häfte har dragit en kostnad av 2,911,28 kr., vartill 1,511,28 kr. tagits ur dr Gustaf Berghmans testamentsfond och dr Otto Smith bidragit med återstoden, eller 1,400 kr., samtidigt som han förklarat sig beredd att i lika proportion bidraga till täckandet av tryckningskostnaderna för följande häften, vilka beräknas till två. Häftet 2 är redan till stor del uppsatt, men författaren har på grund av de hopade tjänste-

göromålen ännu icke fått tid att skrida till tryckningen härav. För detta nya bevis på dr Smiths frikostighet mot Kungl. biblioteket, vilken under året tagit sig ännu flera uttryck, varför på respektive ställen redogjorts, framgår jag här Kungl. bibliotekets uppriktiga tacksamhet.

Elzevir-samlingen.

»Doktor Gustaf Berghmans Elzevirsamling» har under året ökat med 49 verk i lika många volymer. Av dessa hava 46 inköpts med för ändamålet avsedda räntemedel från den under statskontorets förvaltning stående »Gustaf Berghmans donationsfond»; de övriga hava hört till de böcker som doktor Berghman i sitt testamente tillåtit Kungl. biblioteket att utvälja ur hans övriga boksamling. Dessutom hava 5 volymer inköpts för att ersätta eller komplettera i Elzevirsamlingen förut befintliga, mindre goda exemplar.

Katalogisering.

Katalogiseringen inom avdelningen har bedrivits på vanligt sätt. Av de sammanlagt 16,572 katalogblad, som under året utskrivits för nominal- och realkatalogerna, komma på utländska tryckavdelningen 4,929 stycken. För införandet av fortsättningar och nya upplagor kunna här lika litet som på den svenska tryckavdelningen några siffror anföras.

Handskriftsavdelningen.

Föreståndare tillf. förste bibliotekarien Wieselgren.

Tillväxt.

Kungl. bibliotekets handskriftsavdelning har att under året uppvisa en högst obetydlig ökning; endast 32 nummer hava tillkommit, varav flera dock omfatta ett större antal volymer eller fasciklar. Av dessa nummer ha 19 kommit Kungl. biblioteket tillhanda genom gåvor, under det att 11 förvärvats genom köp och 2 överlämnats från andra institutioner.

Viktigare förvärv.

Bland de nyförvärvade handskrifterna må särskilt följande omnämnas:

Fyra volymer anteckningar efter föreläsningar av Chr. Jak. Boström, förda av sedermera rektor C. J. Dahlbäck (gåva av författaren Sigurd Dahlbäck).

Brev till Zacharias Topelius från Carl och Ebba Snoilsky

(14 st. från den förre, 2 st. från den senare). Avskrift. Köpt genom prof. Vasenius, Helsingfors.

Anteckningar och excerpter till Jenny Linds biografi av Cornelius August Wilkens. 10 kartonger. 8:o. Gåva av fröken Josephine Wilkens, Wien.

Georg Swederus' efterlämnade papper, berörande dels Karl XIV Johans historia, dels även en mängd ekonomiska, politiska och sociala frågor. Gåva av fröken Jenny Swederus, Stockholm.

Handlingar, dels författade av, dels angående presidenten Johan Peter af Billbergh. Gåva av ingenjören Otto af Billbergh.

Carl Frithiof Svedelius, utkast till levnadsteckningar över Mathias Calonius och Olof Rabenius. Gåva av justitierådet C. A. Svedelius.

Av herr Börje Israelsson ha som gåva överlämnats en bulla av Innocentius IV, daterad den 15 maj 1247, samt en skrivelse, utfärdad av Raimundus Yswardi, sakristan i Avignon, daterad den 2 juni 1351.

Dessutom ha förvärvats åtskilliga brev, bl. a. ett från Wergeland till Fredrika Bremer, ett från Brinckmann till H. G. E. Paulus, professor i Jena, samt ett från Anders Svanberg till en onämnd tysk orientalist. Autografer av Hilma Angered Strandberg, Marie-Sophie Schwartz, Georg Adlersparre och Fredrika Bremer ha ävenledes inköpts.

Ur handskriftsamlingen hava — frånräknat porträtt, planscher och kartor samt Klercker-Mattonska samlingen, av vilken under året 289 nummer varit framtagna — för begagnande inom Kungl. biblioteket utlämnats 1,874 volymer. I denna siffra äro jämväl inräknade dels de handskrifter, vilka använts av forskare, som fått sig arbetsplats anvisad i handskriftsavdelningens arbetsrum, dels de, vilka begagnats i forskarorummet, uppgående tillhopa till ett antal av 691.

Handskriftsamlingens begagnande.

Från Riksarkivet, Slottsarkivet, Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, Fortifikationens arkiv, universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund, landsarkiven i Uppsala, Lund och Göteborg, Strängnäs, Västerås och Växjö domkapitel, Svenska akademiens ordboks arkiv, Lund, Blekinge museum, Karlskrona, Södermanland-Nerikes nations bibliotek, Uppsala, stifts- och läroverksbiblioteken i Linköping, Strängnäs, Västerås, Växjö, Kalmar,

Låneförbindelser.

Karlskrona och Örebro, kyrkoarkiven i Jönköping och Västervik samt i Bjuråker, Ed (Väsby), Forsmark, Frötuna, Gimo, Grödinge, Söderbykarl, Sånge, Tyresö, Vassunda, Vätö, Ösmo, Österåker (Ältersta), Östra Ryd, frih. Adelswård (Åtvidaberg), frih. Bonde (Ericssberg), frih. Klinckowström (Stafsund), kapten E. Malmberg, greve Mörner (Esplunda), grevinnan Oxenstierna (Värnberg), kand. J. Tersmeden (Uppsala) samt Kungl. universitetsbiblioteket i Köpenhamn hava för begagnande inom Kungl. biblioteket såsom lån erhållits 370 handskriftsvolymer, fördelade på 142 särskilda lån, vilka siffror ej ingå i tabellen över från Kungl. biblioteket utlånade volymer.

För begagnande utom Kungl. biblioteket hava från handskriftsavdelningen under året utlämnats 148 volymer, fördelade på 82 särskilda lån. Låntagare hava varit: Riksarkivet, Riksdagens bibliotek, Utrikesdepartementets arkiv, Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, Rådhusarkivet, universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund, Uppsala landsarkiv, Göteborgs stadsbibliotek, Linköpings och Skara stiftsbibliotek, Västerås läroverksbibliotek samt Kungliga biblioteket och universitetsbiblioteket i Köpenhamn och universitetsbiblioteket i Kristiania. Inom Stockholm hava 77 handskrifter utlämnats för reproduktion.

Till utomskandinaviska länder ha lån av handskrifter liksom under föregående år icke kunnat beviljas på grund av den med försändningen förenade krigsrisk. I stället har Kungl. biblioteket försökt att så långt som möjligt tillmötesgå forskare med reproduktioner av handskrifter. Sålunda har för Institut für Geschichte der Medizin an der Universität Leipzig på Generalstabens fotolitografiska anstalt utförts en fotografisk kopia efter den Wiedemannska metoden (vitt på svart) av en Kungl. biblioteket tillhörig engelsk medeltidshandskrift (Stephens XIV).

För en svensk forskares räkning var även handskriften »Ayn buch van Arzeney 1487» utlånad till Kungl. biblioteket i Köpenhamn för att ett 40-tal sidor ur handskriften skulle kunna reproduceras i därvarande fotografiska ateljé.

De i föregående årsberättelse, s. 4, omnämnda till Gand utlånade handskrifterna, blevo genom Utrikesdepartementets försorg i början av året återställda till Kungl. biblioteket.

Katalogisering m. m.

Å handskriftsavdelningen har arbetet bedrivits på vanligt sätt, varvid mesta tiden tagits i anspråk av de dagliga expedi-

tionsgöromålen och därmed förenad korrespondens, nyförvärens behandling, katalogisering och uppställning, samlingarnas fortsatta revidering samt handskrifers anordnande för bindning.

Katalogiseringsarbetena hava fortgått i överensstämmelse med uppgjord plan. För realkatalogen hava utskrivits 126 blad och för nominalkatalogen 238 blad (cards). Ludvig Josephsons efterlämnade papper ha genomgåts och ordnats, likaså den stora samling handskrifter av G. Swederus, som under år 1916 som gåva överlämnats till Kungl. biblioteket. Katalogisering och registrering av den Wertmüllerska brevsamlingen har påbörjats. Den år 1915 inköpta Ehnemarkska samlingen av Fredrika Bremerpapper har blivit genomgången och ordnad; en redogörelse för dess innehåll kommer att inflyta i första häftet av Nordisk Tidsskrift för bok- och biblioteksväsen 1917.

Porträtt- och kartsamlingarna.

Kungl. bibliotekets samlingar av porträtt, kartor, historiska planscher, o. d. hava under året ökats med 83 svenska porträtt, därav 8 genom gåvor, de övriga genom köp, samt 10 utländska porträtt, därav 1 som gåva; vidare hava tillkommit 11 svenska kartor, därav 8 genom gåvor och 3 genom köp, samt 5 utländska kartor som gåva och 1 historisk plansch genom köp.

Förvärv.

Av dr OTTO SMITH har Kungl. biblioteket erhållit i Köpenhamn utförda fotografier av flera mycket sällsynta kartor över Södra Sverige och Danmark från senare hälften av 1600-talet, nämligen en handritad karta över Blekinge från omkr. 1660, en dito över Södra Sverige omkr. 1670, Joh. Meyers karta över Danmark 1650 ($\frac{1}{4}$ av originalets storlek) samt ingenjörsofficeren Ottho Heijders kopia år 1659 av Joh. Meyers nu förlorade karta över Skåne. Originalen till samtliga dessa kartor förvaras i Kungl. biblioteket i Köpenhamn.

Fröken HEDDA KARLHOLM, som länge varit anställd såsom biträde vid Rikets allmänna kartverk, har såsom gåva överlämnat 4 större monterade väggkartor, framställande de fyra världsdelarna och utgivna av Hugo Allard i Amsterdam omkring mitten av 1600-talet. Denna gåva är så mycket mer värdefull som kartorna tillsammans bilda en fullständig serie, hittills icke omnämnd i den kartografiska litteraturen.

Katalogisering.

Bibliotekets frivillige medarbetare herr H. BRULIN, som har sin verksamhet förlagd till dessa samlingar, har under året avslutat katalogiseringen av enskilda utländska porträtt, utgörande sammanlagt 21,570 st. av 13,716 personer. Katalogen, i vilken smärre biografiska notiser tillagts för varje person, har bundits i fyra foliovolymmer och nu uppställts till begagnande i expeditionen. Herr Brulin har vidare katalogiserat 636 svenska porträtt ur böcker samt påbörjat katalogiseringen och ordnandet av bibliotekets rika samling av utländska furstliga porträtt.

Vykorts-samlingen.

Ordnandet av Kungl. bibliotekets stora samling av vykort, levererade från svenska tryckerier och av icke ringa intresse ur topografisk synpunkt, har f. d. förste bibliotekarien BEIJER välvilligt åtagit sig. Under årets lopp hava sålunda av honom efter en bestämd plan inordnats över 23,000 st. vykort av orter, vilkas namn börja med bokstäverna A—L.

Avdelningen för katalogisering av Kungl. bibliotekets ofullständigt förtecknade delar.

Föreståndare förste bibliotekarien Haverman.

Arbetet med katalogiseringen av Kungl. bibliotekets ofullständigt förtecknade delar har fortgått inom svenska samlingen efter oförändrad plan. Såsom biträden hava tjänstgjort frökornarna MARGARETA AF KLERCKER, DAGMAR BERGSTRÖM, MÄRTA REUTERSWÄRD, HARRIET NORDENSON (5¹/₂ månader) och LOLO SETTERWALL.

Katalogiseringen och revideringen av facket Ekonomi har fortsatts och under året omfattat avdelningarna Jakt och Djurskydd, Fiske, Frödling, Skadeinsekter, Handel (utom föreningar) och Bokhålleri samt Kokkonst. Av facket Språkvetenskap hava katalogiserats avdelningarna Engelsk och Tysk samt delvis Fransk (jämte övrig Romansk) och Nordisk. Vidare har facket Fornnordisk litteratur fullständigt förtecknats, varjämte 250 ur statsgeologen Axel Lindströms bibliotek för svenska samlingen förvärvade småskrifter katalogiserats. Slutligen har ett stort antal nytillkomna skrifter och fortsättningsarbeten tillhörande förut katalogiserade fack införts i katalogerna.

Antalet för fackkatalogen under året nyskrivna eller reviderade katalogblad utgör i till jämna tiotal avrundade siffror.

Ekonomi:

Jakt, Djurskydd, Fiske	330	blad
Fröodling, Skadeinsekter	130	»
Handel och Bokhålleri	440	»
Kokkonst	450	»

Språkvetenskap:

Engelsk	430	»
Tysk	380	»
Fransk (och övrig Romansk)	340	»
Nordisk	80	»

Fornnordisk litteratur 870 »

Svenska skrifter ur Ax. Lindströms

boksamling 250 »

Diverse fack 1,950 »

Summa 5,650 blad

Härtill kommer ett stort antal hänvisningslappar för nominalkatalogen samt hänvisningar på s. k. cards.

Av de för fackkatalogen nyskrivna bladen hava 3,937 kopierats med skrivmaskin och avskrifterna efter kollationering inordnats i nominalkatalogen.

Till inbindning hava anordnats 295 band, inräknade i redogörelsen för bokbindningslagets användning.

Gåvor och donationer.

Bland under året inkomna gåvor, för vilka icke redogjorts på de särskilda avdelningarna, bör främst omförmälas, att HANS MAJ:T KONUNGEN till Kungl. bibliotekets förfogande ställt ett större antal böcker, till huvudsaklig del härrörande ur H. M. Änkedrottning Sofias och ur H. K. H. Änkehertiginnans av Dalarne bibliotek under samma villkor, som voro fästade vid överlämnandet år 1914 av en samling dupletter ur Hans Maj:ts bibliotek (se riksbibliotekariens berättelse för år 1914, s. 9).

På enahanda villkor har även H. K. H. KRONPRINSEN behagat skänka Kungl. biblioteket en större samling av mestadels väl bundet officiellt tryck.

Urvalet ur framlidne statsgeologen AXEL LINDSTRÖMS boksamling har under året helt avslutats, dock med undantag för den stora dissertationssamlingen, som ännu icke kunnat fullständigt genomgå. De för stadsbiblioteket i Jönköping bestämda böckerna avskickades under juni och juli månader.

F. d. revisor OTTO KUGELBERG avled den 31 januari 1916. De av honom gjorda testamentariska förordnandena av den 10 januari 1913 och den 5 juni 1914, varigenom hans stora genealogiska samlingar efter hans död tillfålla Kungl. biblioteket, hava nu trätt i kraft, och samlingarna, varav delar redan före revisor Kugelbergs bortgång deponerats i Kungl. biblioteket, hava nu i sin helhet genom den avlidnes maka fru Anna Kugelberg f. Strokirck överlämnats till biblioteket.

Kungl. bibliotekets bok- och handskriftssamlingar hava under året fått mottaga gåvor av nedannämnda myndigheter och institutioner:

Svenska:

- Stockholm. K. Justitiedepartementet.
 K. Utrikesdepartementet.
 K. Civildepartementet.
 K. Ecklesiastikdepartementet.
 K. Jordbruksdepartementet.
 K. Fångvårdsstyrelsen.
 K. Järnvägsstyrelsen.
 K. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.
 K. Medicinalstyrelsen.
 K. Försäkringsinspektionen.
 K. Socialstyrelsen.
 K. Pensionsstyrelsen.
 K. Kammarkollegium.
 K. Kommerskollegium.
 K. Statistiska centralbyrån.
 Postsparbanken.
 Riksarkivet.
 Nationalmusei konstavdelning.
 Nordiska museet.

- Stockholm. K. Lantbruksstyrelsen.
K. Lantmäteristyrelsen.
K. Myntverket.
Sveriges geologiska undersökning.
Hydrografiska byrån.
Riksdagens bibliotek.
Riksbanken.
Justitieombudsmannen.
Militieombudsmannen.
K. Veterinärhögskolan.
K. Sjökarteverket.
Högre latinläroverket å Norrmalm.
Högre allmänna läroverket å Södermalm.
Högre realläroverket å Östermalm.
» » å Norrmalm.
Jakobs realskola.
Kungsholmens realskola.
Nya elementarskolan.
Åhliniska skolan.
Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksom-
rådet.
Karolinska institutets bibliotek.
Medicinska kliniken I.
Svenska akademien.
Svenska akademiens Nobelbibliotek.
K. Vetenskapsakademien.
K. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.
K. Lantbruksakademien.
Stockholms stads statistiska kontor.
Allmänna Svenska boktryckareföreningen.
Yrkesskolan för bokhantverk.
Arbetarnes tryckeri.
R. W. Statlanders boktryckeri.
Försäkringsföreningen.
Liv- och sjukförsäkringsaktiebolaget Vasa.
Återförsäkringsaktiebolaget.
Idrottsklubben Göta.
Nationalföreningen mot tuberkulos.
Personhistoriska samfundet.
Redaktionen av Guldsmedsposten.

- Stockholm. Redaktionen av Hälsovänner.
 » » Kontorsvärlden.
 » » Nordstiernan, organ för de sista dagars helige.
 » » Militärnyheter.
 » » Ord och bild.
 » » Skandinavskij Listok.
 » » Social tidskrift.
- Röda korsets konferens 1916.
 Svensk läraretidnings förlagsaktiebolag.
 Svenska andelsförlaget.
 » arbetsgivareföreningen.
 » motokulturföreningen.
 » sällskapet för antropologi och geografi.
 » teknologföreningen.
 » turistföreningen.
 » vattenkraftföreningen.
- Sveriges allmänna exportförening.
 » industriförbund.
 » verkstadsförening.
 Teosofiska centralbyrån.
- Arvidsjaur. Arvidsjaur skogsmedelsfond.
 Eskilstuna. Stadsfullmäktige.
 Eslöv. Eslövs livförsäkringsförening.
 Falun. Stadshypoteksföreningen i Dalarna.
 Filipstad. Wermländska bergsmannaföreningen.
 Göteborg. Bergslagernas järnvägsaktiebolag.
 Borås—Alvesta järnvägsaktiebolag.
 Stadsbiblioteket.
 Sveriges ångfartygs assurancesförening.
- Hallsberg. Hallsbergs folkbank.
 Halmstad. A. B. Löfgren & Jönsson.
 Frökontrollanstalten.
- Hälsingborg. Killbergs bokhandel.
 Karlskoga. Karlskoga församlings kommunalnämnd
 Köping. Thorsten Andersons bokhandel.
 Linköping. Centralautomaten.
 Lund. Landsarkivet.
 Lunds geologiska fältklubb.
 Universitetsbiblioteket.

- Lund. Universitetets geologiska museum.
- Malmö. Malmö arbetares bostadsförenings a. b.
Baltiska utställningen.
Biblioteks- och föreläsningsföreningen.
Drätselkammaren.
Flensburgska vårdanstalten för späda barn.
Förste provinsialläkaren i Malmöhus län.
Malmöhus läns kungl. hushållningssällskap.
Malmö museum.
Stuteriboksstyrelsen.
Södra Sveriges ångpanneförening.
- Oskarshamn. Oskarshamns spritvarubolag.
- Ronneby. Blekinge läns folkhögskola.
- Sala. Sala—Gysinge—Gävle nya järnvägsaktiebolag.
Sala stads sparbank.
- Stråtjärä. Skogs byggnadsförening.
- Sundsvall. Brandförsäkringsaktiebolaget Norrland.
- Söderhamn. Ljusne älvs flottningsförenings styrelse.
Mariehills handelsförening.
Söderhamns stads drätselkammare.
Ångbåtsaktiebolaget Nya Flink.
- Tidaholm. Tidaholms järnväg.
- Uppsala. Universitetsbiblioteket.
- Valkebo. Mejeriföreningen.
- Visby. Gottlands läns hushållningssällskap.
- Ystad. Ystads arbetares slakteri- och charkuteriförening.
- Örebro. A. B. Hallsbergs mejeri.
Internationella bibelstudiesällskapet.
John Dahlbergs förlag.
Kemiska stationen och frökontrollanstalten.
Örebro läns hushållningssällskap.
- Örkelljunga. Ljungaskogs skolhem.
- Östersund. Föreningen Jämtslöjd.
Jämtlands läns fornminnesförening.

Utländska:

- Aarhus. Statsbiblioteket.
- Adelaide. Public library of South Australia.

- Askov Höjskole. Vejen, Danmark.
- Bamberg. Kgl. Bibliothek.
- Berlin. Kgl. Bibliothek.
Bibliothek des Auswärtigen Amts.
- Boston. The Christian Science publishing society.
Public library.
- Bremen. Stadtbibliothek.
- Brooklyn. American society of Swedish engineers.
- Bryn Athyn. Academy of the New Church.
- Calcutta. Imperial library.
- Chapel Hill. Elisha Mitchell scientific society.
- Chicago. John Crerar library.
Field Museum of natural history.
Swedish engineers' society.
- Cincinnati. Chamber of commerce.
- Columbia, Miss. University library.
- Dresden. Kgl. öffentliche Bibliothek.
- Edinburgh. Society of antiquaries of Scotland.
- Fukuoka. Medicinische Fakultät der kaiserl. Universität.
- 's-Gravenhage. Bureau international de la Cour permanente
d'arbitrage.
Koninklijke Bibliotheek.
- Greifswald. Kgl. Universitätsbibliothek.
- Guayaquil. Biblioteca municipal.
- Habana. Academia nacional.
Biblioteca nacional.
- Halle. Kgl. Univ.-Bibliothek.
- Hamburg. Stadtbibliothek.
- Heidelberg. Akademie der Wissenschaften.
- Helsingfors. Finska läkaresällskapet.
Finska mosskulturföreningen.
Finska vetenskapsakademien.
Finska vetenskaps societeten.
Geologiska kommissionen i Finland.
Helsingfors stads statistiska kontor.
Industriföreningen.
Statistiska centralbyrån.
Suomen historiallinen seura.
Sällskapet för Finlands geografi.
Vetenskaps societeten.

- Helsingfors. Kejs. Alexandersuniversitetets bibliotek.
Ithaca. Cornell University library.
Karlsruhe. Grossherzogl. Badische Hof- und Landesbibliothek.
Kristiania. Departementet for sociale Saker, Handel, Industri og
Fiskeri.
Lantbruksdepartementet.
Den norske historiske Kildeskriftkommission.
Det statistiske Centralbyraa.
Stortingets Bibliotek.
Universitetsbiblioteket.
Videnskabssekretariatet.
Kyoto. College of medicine.
Köbenhavn. Bureau du Conseil international pour l'exploration
de la mer.
Det Kongelige Bibliotek.
Rigsdagens Bureau.
Universitetsbiblioteket.
Lausanne. Bibliothèque cantonale et universitaire.
Leipzig. Deutsche Bücherei des Börsenvereins der deutschen
Buchhändler.
Universitäts-Bibliothek.
Lisboa. Portugisiska regeringen (genom Joachim Bensaude, Bern).
Direcção geral do comercio e industria.
London. British Museum.
British Museum, Natural History.
Editor of The New Church Quarterly.
Swedish chamber of commerce.
Manchester. John Rylands library.
Melbourne. Public library.
Minneapolis. University of Minnesota library.
Redaktionen av Forskaren.
Montevideo. Direction générale de statistique.
Inspección nacional de instrucción primaria.
Münster. Ausschuss zur Verteidigung deutscher u. katholischer
Interessen im Weltkriege.
New Haven. Connecticut Academy of arts and sciences.
Yale University library.
New York. New York Public library.
Red. af The american scandinavian review.
Swedish chamber of commerce.

- New York. American society of Swedish engineers.
 Northampton. Forbes library.
 Ottawa. Department of mines, Geological survey.
 Departement of mines, Mines branch.
 Paris. Alliance française.
 Ministère de l'instruction publique.
 Pittsburgh. Carnegie library.
 Point Loma. Editor of the Theosophical Path.
 Rock Island. Augustana book concern.
 Red. av Ungdomens sändebud.
 Roma. Institut international d'agriculture.
 R. Società geografica.
 Roskilde. Historisk Samfund for Københavns Amt.
 Saint Louis. Mercantile library association.
 Public library.
 Saint Paul. Minnesota historical society.
 San Francisco. Redaktionen av Västra Sändebudet.
 Santiago de Chile. Biblioteca nacional.
 Stockholm. Holländska beskickningen.
 Japanska beskickningen.
 Sydney. Swedish chamber of commerce for Australasia and the
 South Sea Islands.
 Tegucigalpa. Biblioteca nacional de Honduras.
 Tokyo. Departement of education.
 Medizinische Fakultät der Universität.
 Toronto. Canadian institute.
 Trondhjem. K. Norske Videnskabers Selskab.
 Washington. National academy of sciences.
 Bureau of american ethnology.
 Carnegie endowment for international peace.
 Carnegie institution.
 Department of commerce.
 Library of congress.
 Public library of the district of Columbia.
 Smithsonian institution.
 U. S. Coast and Geodetic survey.
 Wien. Oberstes Polnisches Nationalkommitté.
 Zürich. Antiquarische Gesellschaft.

Enskilda personer.

Svenska.

- Ahlgren, J., jägmästare. Falun.
Ahnström, J., direktör. Marstrand.
Alfheim, Reinhold, bokauktionskommissarie. Stockholm.
Almqvist, Ernst, professor. Stockholm.
Alvinzi, S., förste provinsialläkare. Karlstad.
Andersson, Aksel, överbibliotekarie. Uppsala.
Anrep-Nordin, B., musikdirektör. Visby.
Arne, T., antikvarie. Stockholm.
Bäckström, A., fil. lic. Stockholm.
Bagge, G., fil. lic. Stockholm.
Bengtsson, E. Marma-Myssje.
Berggren, Rudolf, ingenjör. New York.
Bergh, S., förste arkivarie. Stockholm.
Bergstedt, J. A., bibliotekarie. Vetenskapsakademien.
Billbergh, Otto af, ingenjör. New York.
Birger, S., prakt. läkare. Stockholm.
Björkman, A., redaktör. Stockholm.
Borg, P. A., direktör. Stockholm.
Bååth-Holmberg, Cecilia, fru. Stockholm.
Carlheim-Gyllensköld, V., professor. Stockholm.
Classon, Sten. Klinhult, Stockaryd.
Crona, E., kaptän. Eksjö.
Dahlbäck, S., förf. Stockholm.
Dardel, H. L., överste. Örebro.
Ekwall, E., professor. Lund.
Feilitzen, Hj., fil. dr. Jönköping.
Festin, E., intendent. Östersund.
Gauffin, A., intendent. Stockholm.
Gelin, G. Stockholm.
Grönstedt, J., skriftställare. Stockholm.
Gyllensvärd, V., kyrkonotarie. Stockholm.
Hagberg, K. A., redaktör. Stockholm.
Hansson, N., professor. Experimentalfältet.
Henning, E., professor. Stockholm.
Hierta, P., frih. Främmestad.
Holm, G., professor. Stockholm.

- Holmgren, E., professor. Stockholm.
Holmgren, I., professor. Stockholm.
Höckert, R., fil. lic. Stockholm.
Högberg, K. R., apotekare. Stockholm.
Isberg, A. U., stadsarkivarie. Malmö.
Israelson, B. Stockholm.
Jensen, A., fil. dr. Stockholm.
Karlholm, Hedda, fröken. Stockholm.
Klarström, O. S. Karlstad.
Klinckowström, A., frih. Stavsund.
Klintberg, M., lektor. Visby.
Larson, R. A., domkyrkosysselman. Karlstad.
Laurin, C. G., skriftställare. Stockholm.
Lundh, E. S., redaktör. Örebro.
Lyttkens, A., f. d. byråchef. Stockholm.
Löfgren, B., kamrer. Stockholm.
Lönnerberg, E., professor. Stockholm.
Melander, E., överste. Stockholm.
Melsted, H. v., författare. Stockholm.
Nathorst, A. G., professor. Vetenskapsakademien.
Naumann, E., fil. dr, amanuens. Stockholm.
Norder, C. A., bokhandlare. Falköping.
Nyman, Victoria, målarinna. Stockholm.
Nyström, C., kapten. Stockholm.
Ohlsson, H., boktryckare. Lund.
Pehrsson, N. P. Göteborg.
Pettersson, W., distriktslantmätare. Leksand.
Philip, E., civilingenjör. Stockholm.
Reenstierna, K. Lyckorna.
Ringborg, E. Herserud.
Rossander, K. F. Stockholm.
Samzelius, H., länsjägmästare. Stockholm.
Setterwall, K., andre bibliotekarie. Stockholm.
Smith, O., fil. dr. Karlshamn.
Smitt, W., jägmästare. Härnösand.
Staaff, E. S., professor. Uppsala.
Swartling, J. Norrköping.
Svedelius, C. A., justitieråd. Stockholm.
Swederus, Jenny, fröken. Stockholm.
Söderling, C. Stockholm.

Thomas, W. W., f. d. amerikansk minister. Stockholm.
 Tidander, L. G. T., ingenjör. Stockholm.
 Ulrich, A., borgmästare. Säter.
 Uppström, W., häradshövding. Stockholm.
 Vannerus, A., fil. dr. Stockholm.
 Wallroth, K. A., myntdirektör. Stockholm.
 Wessler, J., tandläkare. Stockholm.
 Wählin, K., redaktör. Stockholm.
 Yell, E., fröken. Stockholm.
 Zetterlund, N., folkskollärare. Älgå.
 Åhlander, Fr. E., biblioteksamanuens. Stockholm.
 Åkeson, T. G., direktör. Klippan.

Utländska.

Bertolami, Mariano. Messina.
 Carøe, K., med. dr. Köpenhamn.
 Castro Feijó, A. de, portugisisk minister. Stockholm.
 Engländer, Richard. Kamenz.
 Haanshus, L. F., Apoteker. Kristiania.
 Hjelt, E. senator. Helsingfors.
 Isachsen, G., Ritmester. Asker, Norge.
 Johnson, Amandus. Philadelphia.
 Karsten, H. A. Åbo.
 Kieszowski, Georg von, docent, ministerialsekreterare. Krakau.
 Linebarger Brothers, Publishers. Milwaukee.
 Nickelsen, O., v. konsul. Kristiania.
 Numelin, R., fil. magister. Helsingfors.
 Olsoni, E., biblioteksamanuens. Impilahti, Finland.
 Palmén, E., frih., professor. Helsingfors.
 Petersen, Th., bibliotekarie. Trondhjem.
 Pettersen, Hj., bibliotekarie. Kristiania.
 Princell, J., Mrs. Chicago.
 Stuyvesant, Mrs Rutherford. New York.
 Thoden van Velzen, H., Dr. theol. Hilvarenbeck, Holland.
 Vett, Geh. Etatsraadinde. Köpenhamn.
 Wilkens, Josephine, fröken. Wien.

Förvaltning och ekonomi.

*Stats-
revisorerna.*

Den 9 november avlade 1916 års statsrevisorer under ord-
förandeskap av borgmästaren S. F. E. SÖDERBERGH besök i
Kungl. biblioteket, varvid särskilt de i biblioteket sedan sistför-
flutna statsrevisorsbesök vidtagna förändringarna demonstrerades

*Bibliotekets
lokaler.*

Med avseende på Kungl. bibliotekets lokaler ha under året
inga förändringar inträffat. Jag anser mig emellertid redan nu
böra för Eders Kungl. Maj:t framhålla, att det utrymme, som
kunnat beredas åt den stora samlingen av svenska tidningar i
bibliotekets källarlokal, inom en icke avlägsen framtid kommer
att visa sig otillräckligt, och att åtgärder därför med det snaraste
synas mig böra vidtagas för att på ett fullt tillfredsställande sätt
lösa frågan om denna dyrbara och viktiga samplings förvaring.

Den 9 okt. förrättade intendenten vid överintendentensämbetet
G. PETERSON sedvanlig syn å biblioteksbyggnaden.

*Ordnandet av
bibliotekets
telefonväsen.*

Genom nådiga beslut den 29 september och 6 oktober bemyn-
digades riksbibliotekarien att vidtaga såsom nödvändiga befunda
förändringar i bibliotekets telefonväsen, varvid en växel med
anknytning till huvudapparaten insattes i tamburen samt nya
huvudapparater installerades i riksbibliotekariens ämbetsrum samt
i arbetsrummen hos föreståndarna för svenska och utländska
tryckavdelningarna. För att tillmötesgå en från allmänhetens
sida ofta uttryckt önskan har på lämplig plats i visningssalen
även uppsatts en automattelefon.

*Anställande
av nattvakt.*

Vid beviljande av i nådig proposition år 1916 avgiven be-
gåran om höjning av bibliotekets ordinarie anslag från 131,800
till 133,600 kronor för bestridande av med biblioteksbyggnadens
yttre bevakning nattetid förenade kostnader framhöll Riksdagen
önskvärdheten av en bevakning under mera betryggande former,
än vad den av ett enskilt bolag utförda syntes erbjuda och
där ansvaret för bevakningen komme att åvila den institution, i
vars intresse bevakningen vore anordnad. Med anledning härav
anbefalld att inkomma med yttrande har riksbibliotekarien i un-
derdånig skrivelse den 7 november föreslagit, att Kungl. biblio-
teket skulle i sin tjänst genom kontrakt anställa lämplig person

för nattbevakningens utförande i enlighet med närmare angivna föreskrifter. Genom nådigt beslut den 23 februari innevarande år har detta förslag vunnit Eders Kungl. Maj:ts gillande, och har på grund härav den nattvakt, som från slutet av 1916 provisoriskt anställdes, genom kontrakt blivit definitivt antagen i Kungl. bibliotekets tjänst.

I underdåniga skrivelser den 28 september har framställning gjorts dels om förhöjning från 1,500 till 2,000 kronor av anslaget å extra stat till redigering av den för Sveriges offentliga bibliotek gemensamma accessionskatalogen, dels om förhöjning av det på Kungl. bibliotekets stat uppförda anslaget till vikariatsersättning, arvoden, flitpenningar m m. från 21,000 till 21,750 kronor i syfte att i Kungl. bibliotekets tjänst anställa en extra vaktmästare. Sedan dessa framställningar vunnit Eders Kungl. Maj:ts bifall, har nådig proposition i ärendet avlåtits till innevarande års Riksdag, som också vid behandlingen av riksstatsens åttonde huvudtitel därtill lämnat sitt godkännande. En av enskild riksdagsman väckt motion om löneförbättring åt tre i bibliotekets tjänst anställda extra vaktmästare blev däremot avslagen.

Riksdags-
petita.

Följande Eders Kungl. Maj:ts nådiga beslut hava blivit riksbibliotekariens för kännedom delgivna: *Kungl. brev.*

Den 14 april 1916 angående inspektion av vissa lokala arkiv, varvid anteckningar enligt av riksarkivarien och riksbibliotekariens givna anvisningar böra göras angående i kyrkorna förvarade mera värdefulla handskrifter och boktryck, vilka anteckningar, sedan desamma till riksarkivarien inkommit, av denne böra delgivas riksbibliotekariens.

Den 12 maj 1916 angående understöd för utgivande av vissa tidskrifter, innehållande bl. a., att ett anslag å 1,000 kronor beviljats för fortsatt utgivande av Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen.

Den 30 juni 1916 angående ett svenska fornskriftsällskapet beviljat anslag å 2,000 kronor med villkor bland annat att till Kungl. bibliotekets förfogande kostnadsfritt ställa ett antal av 82 exemplar.

Den 30 juni 1916 avskrift av Kungl. Maj:ts nådiga brev till statskontoret ang. vissa av riksdagen beviljade anslag.

Den 30 juni 1916 angående bidrag till avlöning under år 1917 åt den skandinaviske bibliotekarien vid nordiska avdelningen av S:te Geneviève-biblioteket i Paris.

Den 30 juni 1916 angående beviljat anslag för år 1917 till utgivande av statistiska tabeller över Öresundstullen.

Den 22 augusti 1916 med anmodan att vid avgivande av förslag beträffande anslag att äskas av 1917 års riksdag iakttaga all den sparsamhet, som lämpligen låte sig göra.

Den 23 oktober 1916 angående anlåtande vid reproduktioner etc. av den hos kungl. lantmäteristyrelsen inrättade fotomekaniska reproduktionsanstalten.

Från riksarkivarien har den 6 april 1916 jämlikt nådig föreskrift överlämnats utdrag ur landsarkivariernas inspektionsberättelser för 1915, innehållande anteckningar rörande äldre handskrifter och boktryck i kyrkoarkiven. Detta meddelande har föranlett deposition tills vidare av ett defekt exemplar av Missale Upsalense 1513 tillhörande Rimbo kyrka.

*Underdåniga
utlåtanden.*

Infordrade underdåniga utlåtanden hava i övrigt av riksbibliotekariens blivit avgivna i följande ärenden:

Den 20 o. 22 mars 1916 till Eders Kungl. Maj:t angående en av Bröderna Lagerström aktiebolag ingiven ansökan om inlösen för statsverkets räkning av ett antal exemplar av det på sökandenas förlag utgivna verket »Svenska kungliga och furstliga bokägaremärken samlade och beskrivna av Arthur Sjögren» (Stockholm 1915).

Den 22 mars 1916 till Eders Kungl. Maj:t angående beviljande av understöd för fortsatt utgivande under år 1916 av Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen.

Den 2 oktober 1916 till Eders Kungl. Maj:t rörande en av domkapitlet i Linköping gjord underdånig framställning om beredande av ett ålderstillägg å 500 kronor åt stifts- och läroverksbibliotekariens i Linköping.

Den 27 november 1916 till Eders Kungl. Maj:t angående 1916 års torvkommittés förslag i fråga om statsgaranti för avsättning av fabriksmässigt framställd bräntorv.

Efter anmodan har riksbibliotekarien avgivit yttrande:

*Avgivna
yttranden.*

Den 10 januari 1916 till Kungl. läroverksöverstyrelsen angående granskning av förslag till anvisningar angående läroverksbibliotek.

Den 11 mars 1916 till 1916 års torvkommitté beträffande bränsleåtgången uti Kungl. bibliotekets lokaler under åren 1914 och 1915.

Den 28 juni 1916 till statsrådet och chefen för Kungl. ecklesiastikdepartementet angående omfattningen och begränsningen mellan statens historiska museum, nationalmusei konstavdelning, livrustkammaren och nordiska museet och dessa museers förhållande till Kungl. biblioteket.

Den 18 september 1916 till Kungl. statskontoret angående upphävande av kontrakt med Continental skrivmaskinsaffär M. Savosniek.

Den 4 oktober 1916 till statsrådet och chefen för Kungl. ecklesiastikdepartementet angående av den skandinaviske bibliotekarien vid S:te Geneviève-biblioteket i Paris avgiven årsredogörelse.

Den 6 november 1916 till Kungl. kommerskollegium angående uppgift om befintligt förråd av s. k. normalpapper.

Kungl. bibliotekets räkenskaper för 1916 utvisa följande inkomster och utgifter:

*Kungl.
bibliotekets
räkenskaper.*

Inkomster:

Avlöningsmedel	kr.	86,776,65
Utarbetande av katalog över ofullständigt förtecknade delar av bibliotekets äldre samlingar:		
Saldo från 1915	kr.	196,03
Extra anslag för 1916	»	11,800,00 » 11,996,03
Böckers inköp och bindning:		
Ordinarie anslag	kr.	45,000,00
Extra anslag för 1916 till bindning	»	10,000,00 » 55,000,00
Expensmedel	»	16,500,00
Tryckningsanslag	»	10,164,36
Redigering av accessionskatalogens 30:e årgång	»	1,500,00
» » ett tioårsregister till accessionskatalogens 21:a—30:e årgångar:		

Transport kr. 181,937,04

	Transport	kr.	181,937,04
Saldo från 1915	kr.	466,00	
Extra anslag för 1916	»	1,500,00	1,966,00
Yttre bevakning av Kungl. bibliotekets byggnad	»		1,800,00
Av Gustaf Berghmans testamentsfond:			
Saldo från 1915	kr.	4,60	
Kontant uppburet	»	2,575,03	2,579,63
Försäljning av Kungl. bibliotekets publikationer	»		111,12
Såsom bidrag till bokinköp skänkta medel	»		100,00
» » » tryckning av »Katalog der In-			
kunabeln der Kgl. Bibliothek in Stockholm»,			
T. 2, H. 1, skänkta medel	»		1,400,00
Kugelbergska donationen, kapital med ränta	»		559,82
	Summa kronor		190,453,61

Utgifter :

1) Löner, tjänstgöringspenningar			
och ortstillägg	kr.	63,783,32	
Ålderstillägg	»	3,183,33	
Krigstidshjälp	»	710,00	
Vikariatsersättning, arvoden,			
flitpenningar åt extra biträden,			
renskrivning, eftermiddags-			
tjänst m. m.	»	19,100,00	86,776,65
Utarbetande av katalog över			
ofullständigt förtecknade de-			
lar av bibliotekets äldre sam-			
lingar	kr.	11,497,39	
Saldo till 1917	»	498,64	11,996,03
2) Böckers inköp och bindning:			
Bokinköp inom Sverige (genom			
bokhandeln, på auktioner, un-			
der hand och antikvariskt)	kr.	16,572,94	
Bokinköp direkt i utlandet	»	21,712,72	
Bokbindning	»	16,814,34	55,100,00
3) Redigering av accessionskatalogens 30:e årgång			
» » ett tioårsregister	»		1,500,00
	Transport	kr.	155,372,68

	Transport kr. 155,372,68		
	till accessionskatalogens 21:a		
	—30:e årgg.	kr. 1,675,30	
	Saldo till 1917	» 290,70	» 1,966,00
4)	Expenser:		
	Skrivmaterialier o. dyl.	kr. 2,187,43	
	Eldning, belysning, städning		
	m. m.	» 11,580,96	
	Inköp och underhåll av inven-		
	tarier	» 1,498,08	
	Diverse: frakter, transporter		
	m. m.	» 1,233,53	» 16,500,00
5)	Tryckningskostnader betalda av		
	anslag	kr. 10,164,36	
	av medel influtna genom för-		
	säljning av bibliotekets pub-		
	likationer	» 111,12	
	av medel ur Gustaf Bergh-		
	mans testamentsfond	» 1,511,28	
	av medel skänkta såsom bi-		
	drag till täckande av tryck-		
	ningskostnaderna för »Kata-		
	log der Inkunabeln der Kgl.		
	Bibliothek in Stockholm»,		
	T. 2, H. 1	» 1,400,00	» 13,186,76
6)	Yttre bevakning av Kungl. bibliotekets byggnad		» 1,800,00
7)	Dr Gustaf Berghmans elzevier-		
	samling, komplettering, in-		
	bindning och vård	kr. 955,04	
	Saldo till 1917	» 113,31	» 1,068,35
8)	Kugelbergiska donationen:		
	Saldo till 1917		» 559,82
	Summa kronor 190,453,61		

Användningen av ovan icke specificerade utgiftssummor framgår av följande tabeller:

Vikariatsersättningar	kr. 1,914,89
Arvoden åt e. o. tjänstemän	» 8,375,00
» » extra vaktmästare	» 750,00
	Transport kr. 11,039,89

	Transport kr. 11,039,89
Arvoden för ordnande av porträttsamlingen, kart- samlingen och diverse samlingar av svenskt småtryck	» 1,000,00
Flitpenningar åt extra biträden	» 3,445,00
Tillfällig renskrivning	» 155,11
Eftermiddagstjänst	» 2,860,00
Upppassning i tamburen	» 600,00
	Summa kronor 19,100,00

Bokinköp:

	Utländska avd.		Svenska avd.		Hand- skrifts- avd.		Summa.	
Nya böcker	15,507	70	1,310	24	—	—	16,817	94
Fortsättningar	3,028	70	126	35	—	—	3,155	05
Tidskrifter	5,676	30	338	35	—	—	6,014	65
Antikvaria	9,742	50	2,086	82	—	—	11,829	32
Handskrifter	—	—	—	—	468	70	468	70
Summa	33,955	20	3,861	76	468	70	38,285	66

Bokbindning:¹⁾

	Antal band.	Kostnad.	
		Kronor.	öre.
Utländska avdelningen:			
Böcker	2,185	5,694	50
Tidningar	191	394	85
Svenska avdelningen:			
Böcker	1,954	4,625	55
Tidningar	64	926	25
Handskriftsavdelningen	—	—	—
Annat bokbinderikostnad:			
Arbete utfört inom Kungl. biblioteket, avlöning . . .	—	3,550	20
» » » » » materialier . . .	—	374	55
Arbete utfört utom Kungl. biblioteket (lagningar, kar- tonger, portföljer m. m.)	—	1,248	44
Summa	4,394	16,814	34

¹⁾ Medelkostnaden per band för utländska avdelningen har enligt ovanstående tabell utgjort kr. 2,60, för svenska avdelningen kr. 2,37. Medelpriset för band

Tjänstepostförsändelser av olika slag hava under 1916 dragit en kostnad av kronor 2,730,48 (föregående år kr. 2,696,27), vilket belopp icke ingår i Kungl. bibliotekets räkenskaper.

*Tjänstepost-
försändelser.*

Kungl. bibliotekets publikationer.

Kungl. biblioteket har under år 1916 utgivit följande publikationer:

Riksbibliotekariens årsberättelse för 1915. 43 s.

Kungl. bibliotekets handlingar, 36, innehållande Årsberättelser för åren 1913, 1914 och 1915 samt »Katalogregler för Kungl. biblioteket samt anvisningar för anordnande av bokband av riksbibliotekarien fastställda den 30 juni 1916». 65 s., 4 pl.; 45 s.; 43 s.; 138, (1) s.

»Katalog der Inkunabeln der Kgl. Bibliothek in Stockholm.» Von Isak Collijn. T. II: H. 1. II, 103, (8) s.

Accessionskatalog 30 (1915) utg. genom S. Hallberg. VIII, 758 s.

En för arbetet inom Kungl. biblioteket synnerligen betydelsefull åtgärd, redan ovan omnämnd, blev av riksbibliotekarien Dahlgren vidtagen under sista tiden av hans chefskap. Med den energi, som ständigt har kännetecknat hans arbete för bibliotekets bästa, utarbetade han nämligen »Katalogregler för Kungl. biblioteket samt anvisningar för anordnande av bokband», vilka befordrades till trycket och kunde jämlikt § 6 i Eders Kungl. Maj:ts nåd. instruktion för Kungl. biblioteket den 30 december 1910 av riksbibliotekarien Dahlgren i samförstånd med samtliga förste bibliotekarier fastställas den 30 juni 1916, samma dag som nådigt avsked från tjänsten beviljades honom. De regler, som hittills gällt vid katalogiseringen i Kungl. biblioteket, härstamma från 1860-talet och voro huvudsakligen baserade på British Museum's av Panizzi uppgjorda katalogregler. Så småningom utbildade sig på grundvalen av dessa regler andra, vilka genom traditionen fortplantats inom biblioteket, förnämligast genom

*Nya
katalogregler
för Kungl.
biblioteket
fastställda
30 juni 1916.*

till svenska tidningar har utgjort kr. 14,10 (alltså en avsevärd stegring från förra årets medelsiffra kr. 9,43, beroende på bokbinderimaterialets fördyrande), för utländska tidningar (bundna å centralfängelset å Långholmen) är samma siffra kr. 2,07 per band (även här har materialets dyrhet gjort sig gällande, då medelpriset för dylikt band förra året endast uppgick till kr. 0,91).

bibliotekarien L. B. Bagge. Först år 1880 gjordes en skriftlig omarbetning av dessa regler, vilka emellertid vid det forcerade katalogiseringsarbete, som med ingången av 1890-talet vidtog i biblioteket, visade sig otillräckliga, varför det snart blev nödvändigt att utarbeta andra regler, gällande för katalogiseringen på både den svenska och den utländska tryckavdelningen. Ett förslag till nya katalogregler uppsattes år 1910 av riksbibliotekarien Dahlgren, vilket autograferades i ett antal exemplar och försöksvis tillämpades på de olika avdelningarna. De nya den 30 juni 1916 fastställda reglerna äro baserade på dessa äldre, men deras antal har från 86 stigit till 200 och äro samtliga beledsagade med belysande exempel. Det har dock varit författaren angeläget att icke för tvärt bryta med den gamla inom biblioteket rådande katalogiseringstraditionen eller införa förändringar, som skulle nödvändiggöra mer eller mindre genomgripande omredigeringar av äldre katalogblad. Sådana de nya katalogreglerna nu föreligga, komma de med visshet att fylla det ändamål riksbibliotekarien Dahlgren med dem avsett, nämligen att utgöra den fasta, enhetliga grund, varpå allt katalogiseringsarbete i Kungl. biblioteket vilar, och att i hög grad för tjänstemännen underlätta detta arbete.

Accessions-
katalogen.

Den för Sveriges offentliga bibliotek gemensamma accessionskatalogen har med sin 30:e årgång, omfattande året 1915, utkommit inom för dess fullbordande beräknad tid, eller i början av september 1916. Denna årgång innehåller icke mindre än 758 sidor, och till densamma hava 45 olika offentliga bibliotek lämnat uppgifter. Den avdelning, som omfattar litteraturen över det nu pågående världskriget, upptager icke mindre än 49 sidor.

Arbetet å ett tioårsregister till accessionskatalogens årgångar 21—30 (1906—15), för vars redigering Riksdagen anvisat medel, har bedrivits under ledning av amanuensen HALLBERG enligt förut uppgjord plan och nu fortskridit så långt, att detsammans tryckning torde kunna påbörjas under innevarande år.

Personal och tjänstgöring.

I Kungl. bibliotekets personal ha under året stora förändringar inträtt, delvis i samband med chefsskiftet.

*Förändringar
inom persona-
len.*

Den 18 febr. erhöll förste bibliotekarien R. GEETE vid uppnådd pensionsålder och efter att över fyratio år hava varit i Kungl. bibliotekets tjänst nådigt avsked från sin befattning. Med honom förlorar Kungl. biblioteket icke blott en plikttrogen och dugande tjänsteman, som särskilt i sin egenskap — sedan 1910 — av föreståndare för handskriftsavdelningen utvecklat en för biblioteket synnerligen gagnande verksamhet, utan även en man, vars lärdom och stora kunskaper, speciellt på den svenska medeltidslitteraturens område, togos i anspråk av rådfrågande både inom och utom biblioteket.

Riksbibliotekarien E. W. DAHLGREN erhöll, som ovan nämnts, den 30 juni nådigt avsked med samma månads utgång.

Samma dag utnämndes och förordnades i nåder förste bibliotekarien fil. dr I. G. A. COLLIJN att från och med ingången av juli månad vara riksbibliotekarie.

Likaledes samma dag utnämndes andre bibliotekarien fil. lic H. F. G. LINDEGREN att vara förste bibliotekarie.

Andre bibliotekarien fil. lic. G. ADDE utnämndes den 20 oktober att vara förste bibliotekarie.

Samma dag utnämndes andre bibliotekarien vid universitetsbiblioteket i Uppsala fil. lic. frih. TH. G. A. R. RUDBECK att vara andre bibliotekarie i Kungl. biblioteket.

E. o. tjänstemannen fil. dr C. J. EFVERGREN utnämndes den 1 december att vara andre bibliotekarie från ingången av januari månad 1917.

Andre bibliotekarien fil. dr greve C. M. STENBOCK erhöll den 19 december på egen begäran nådigt avsked från och med utgången av år 1916. Han har sedermera av domkapitlet i Linköping utnämnts att vara stifts- och läroverksbibliotekarie i nämnda stad.

Den 10 jan. 1916 avled f. bibliotekarien L. B. BAGGE i den höga åldern av något över 80 år. Med honom bortgick en av Kungl. bibliotekets hängivnaste tjänstemän, som även långt efter sitt avskedstagande år 1902 ägnade biblioteket sina krafter. Först en i maj 1914 inträffad olyckshändelse kunde avbryta hans så

förtjänstfulla verksamhet i Kungl. biblioteket, bland vilkets tjänstemän han efterlämnar minnet av en ovanligt intresserad, i sitt yrke helt uppgående biblioteksman och en förträfflig vän och kamrat.

Med f. förste vaktmästaren C. J. LINDAHL, som avled den 30 augusti, förlorade Kungl. biblioteket en trojänare, som, ehuru han redan år 1910 uppnått lagstadgad pensionsålder och därefter fått kvarstå i tjänsten till den 30 september 1913, ännu efter erhållet avsked intill det sista arbetade i bibliotekets tjänst. Lindahl efterlämnar minnet av en synnerligen plikttrogen och sympatisk man.

Tjänstgöring.

Enligt av Eders Kungl. Maj:t meddelade förordnanden har under 1916 förste bibliotekarien Haverman varit föreståndare för katalogiseringen av ofullständigt förtecknade delar av bibliotekets äldre samlingar; en härigenom ledig förste bibliotekarietjänst har uppehållits av andre bibliotekarien Lindegren och efter dennes utnämning till ordinarie förste bibliotekarie av andre bibliotekarien Adde och därefter, genom Addes utnämning till förste bibliotekarie, av andre bibliotekarien Wieselgren; Lindegrens, respektive Addes och Wieselgrens andre bibliotekarietjänst har blivit bestridd av fil. dr C. J. Efvergren.

Med avseende å förste bibliotekariernas uppdrag att vara föreståndare för bibliotekets olika avdelningar har handskrifts-avdelningen efter förste bibliotekarien Geetes avgång föreståtts av förste bibliotekarien Collijn intill hans utnämning till riksbibliotekarie, därefter till utgången av oktober på förordnande av andre bibliotekarien Grönfeldt, samt fr. o. m. den 1 november av t. f. förste bibliotekarien Wieselgren. Utländska tryckavdelningen har på förordnande föreståtts av andre bibliotekarien Setterwall intill utgången av juni och därefter av förste bibliotekarien Adde. Svenska tryckavdelningen har såsom förut föreståtts av förste bibliotekarien Linder och expeditionen av förste bibliotekarien Lindegren.

Andre bibliotekariernas tjänstgöring har varit så fördelad att på svenska tryckavdelningen arbetat Setterwall, Adde (3 månader), Grönfeldt (2 månader) och Rudbeck (2 månader); den senare har även arbetat på plansch- och porträttsamlingen; på utländska tryckavdelningen Adde (3 månader), Grönfeldt (2 månader), Lagerqvist, Wieselgren (10 månader) och Efvergren; på handskriftsavdelningen Grönfeldt (8 månader) och Stenbock.

Adde har under hela året haft sig anförtrött de åligganden, som omnämnas i §§ 12 och 13 av gällande nådiga instruktion för Kungl. biblioteket och har av därmed förenade göromål tagits starkt i anspråk. Med undantag av Setterwall hava andre bibliotekarierna, i mån av behov, deltagit i arbetet vid expeditionen i tur med de e. o. tjänstemännen.

De e. o. tjänstemännens avlöning och tjänstgöringstid hava under år 1916 varit följande:

	Årsarvode.	Daglig tjänstgöringstid.
KERSTIN HÅRD AF SEGERSTAD	1,500	4 tim.
S. S. HALLBERG	2,000	
A. HOLMBERG	2,000	5 >
S. H. HILDEBRAND (11 månader)	1,500	4 >
H. E. SUNDSTRÖM	1,500	4 >

Amanuensen S. HALLBERG, som haft i uppdrag att redigera även den 30:e årgången av accessionskatalogen, har varit i åtnjutande av högsta amanuensarvodet, ävensom det för ändamålet beviljade anslaget å extra stat å 1,500 kronor.

Till e. o. tjänstemän hava efter fullgjord provtjänstgöring antagits: den 15 maj fil. lic. ERIK HENNING WINGE; den 30 juni fil. lic. AXEL EINAR CORVIN. Efter ansökan har likaledes till e. o. tjänsteman den 11 december antagits bibliotekarien vid Linköpings stiftsbibliotek, förutvarande e. o. tjänstemannen i Kungl. biblioteket, fil. lic. IVAR ALFRED NORBERG.

F. d. förste bibliotekarien P. BEIJER har under större delen av året fortsatt sitt frivilliga arbete, som bestått i ordnande av den stora samlingen av svenska vykort.

Såsom extra biträden med arvode hava under året tjänstgjort herr H. BRULIN (samlingarna av kartor och porträtt m. m.), herr L. HÖJER (inspektion av läsesalen), fröken L. MOBERG och fröken S. BERGSTEDT (10 månader). Efter provtjänstgöring ha såsom extra biträden vidare antagits fröken G. FLEETWOOD och fil. kand. fröken H. LEJDSTRÖM.

Genom nådigt beslut den 30 dec. 1916 har andre bibliotekarien frih. G. Rudbeck förklarats berättigad att fr. o. m. den 1 november 1916 åtnjuta ett första ålderstillägg å lönen med 500 kronor.

Tjänstledighet har under året åtnjutits av förste bibliotekarien Geete från årets början intill hans avskedstagande på grund

av sjukdom; av andre bibliotekarien Grönfeldt från den 13 december till årets slut på grund av sjukdom; av andre bibliotekarien greve Stenbock under tiden 1 februari—7 mars, 15—31 maj, 12 september—31 december på grund av sjukdom; av andre bibliotekarien frih. Rudbeck under tiden 21—31 oktober och 8—15 november för vårdande av enskilda angelägenheter och för avslutande av vissa arbeten i Uppsala universitetsbibliotek.

Under riksbibliotekariens semesterledighet har dennes befattning uppehållits av förste bibliotekarien Collijn (12 dagar) och av förste bibliotekarien Linder (1 månad 4 dagar). Förste bibliotekarietjänst (under tjänstledighet eller semesterledighet) har förrättats av andre bibliotekarien Setterwall (7 månader 5 dagar) av andre bibliotekarien Adde (12 dagar), av andre bibliotekarien Grönfeldt (4 månader 6 dagar), av andre bibliotekarien greve Stenbock (1 månad 24 dagar), av andre bibliotekarien Lagerqvist (1 månad 15 dagar). Andre bibliotekarietjänst (under tjänstledighet och semesterledighet) har förrättats av amanuensen Kerstin Hård af Segerstad (2 månader), av amanuensen S. Hallberg (4 månader 5 dagar), av amanuensen A. Holmberg (11 månader 15 dagar), av amanuensen S. Hildebrand (5 månader 9 dagar), av amanuensen Sundström (6 månader 4 dagar), av amanuensen Winge (3 månader) och av amanuensen Corvin (1 månad 19 dagar).

Stockholm den 30 mars 1917.

Underdånigst

Isak Collijn.

Förteckning

över

Kungl. bibliotekets personal

den 31 mars 1917.

Riksbibliotekarie.

COLLIJN, Isak Gustaf Alfred. Fil. D.

Förste bibliotekarie.

HAVERMAN, Gustaf Emil. Fil. L.

LINDER, Knut Sextus Ludvig. Fil. L.

LINDEGREN, Harald Fredrik Gabriel. Fil. L.

ADDE, Gustaf. Fil. L.

tillf. Förste bibliotekarie.

WIESELGREN, Oscar Harald. Fil. D. Andre bibliotekarie.

Andre bibliotekarier.

SETTERWALL, Nils Kristian.

GRÖNFELDT, Nils Stanislaus. Fil. L.

RUDBECK, Thure Gustaf Alexander Reinhold, Frih. Fil. L.

LAGERQVIST, Halvar Engelhardt. Fil. L.

EFVERGREN, Karl Johan. Fil. D.

HALLBERG, Seth Severin. Fil. L.

tillf. Andre bibliotekarie.

HOLMBERG, Arne. Fil. D.

Amanuenser.

HÅRD AF SEGERSTAD, Kerstin Augusta Sophia. Fil. D.

HILDEBRAND, Sune Hildebrand. Fil. D.

SUNDSTRÖM, Hans Einar. Fil. L.

WINGE, Erik Henning. Fil. L.

CORVIN, Axel Einar. Fil. L.

NÖRBERG, Ivar Alfred. Fil. L.

Skrifbiträde på stat.

THORSELIUS, Ada Maria.

Katalogiseringsbiträden.

BERGSTRÖM, Dagmar Elisabeth.
AF KLERCKER, Amelie Sophia Margareta.
REUTERSVÄRD, Märta Cecilia.
SETTERWALL, Lolo.
MOBERG, Ulrika Lovisa.
BERGSTEDT, Signe Maria.
FLEETWOOD, Gwendolen.
LEJDSTRÖM, Harriet. Fil. K.

Frivilliga biträden.

BRULIN, Herman.
HÖJER, Lennart.

Förste vaktmästare.

SÖDERQUIST, Carl Johan.

Vaktmästare.

LILJEGREN, Carl Gustaf. (Maskinist.)
WRETMARK, Per August Victor.
WÅHLIN, Carl Axel Georg.
CLASSON, Fredrik Isidor.

Extra vaktmästare.

ANDERSSON, Gustaf Hilmer.
GUSTAFSSON, Karl Gustaf Adolf.
GUSTAFSSON, Knut Algot.

Biträdande f. d. förste vaktmästare.

OLSSON, Jan Magnus.

Bokbindare.

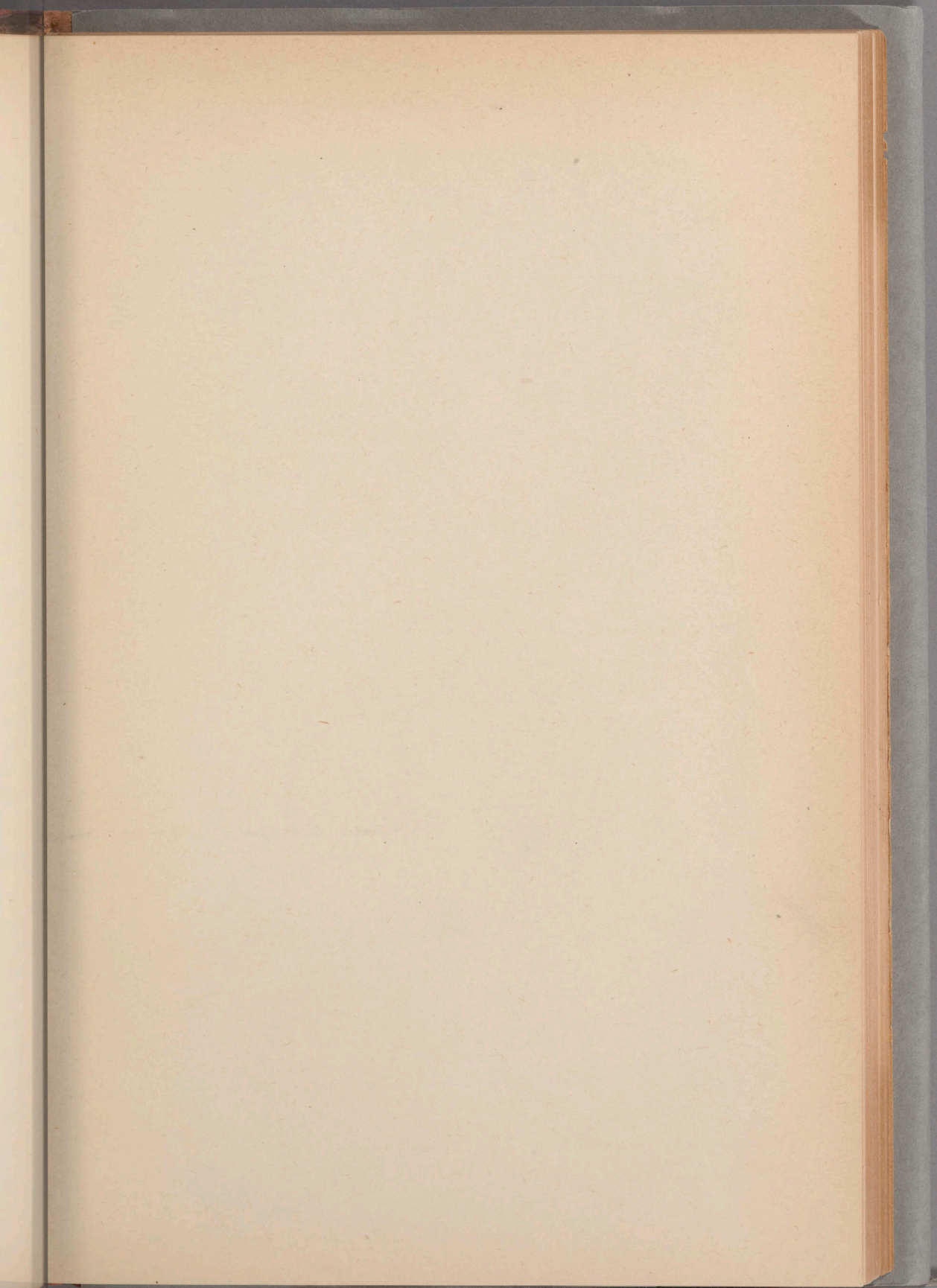
BEIJER, Karl Birger Leonard.

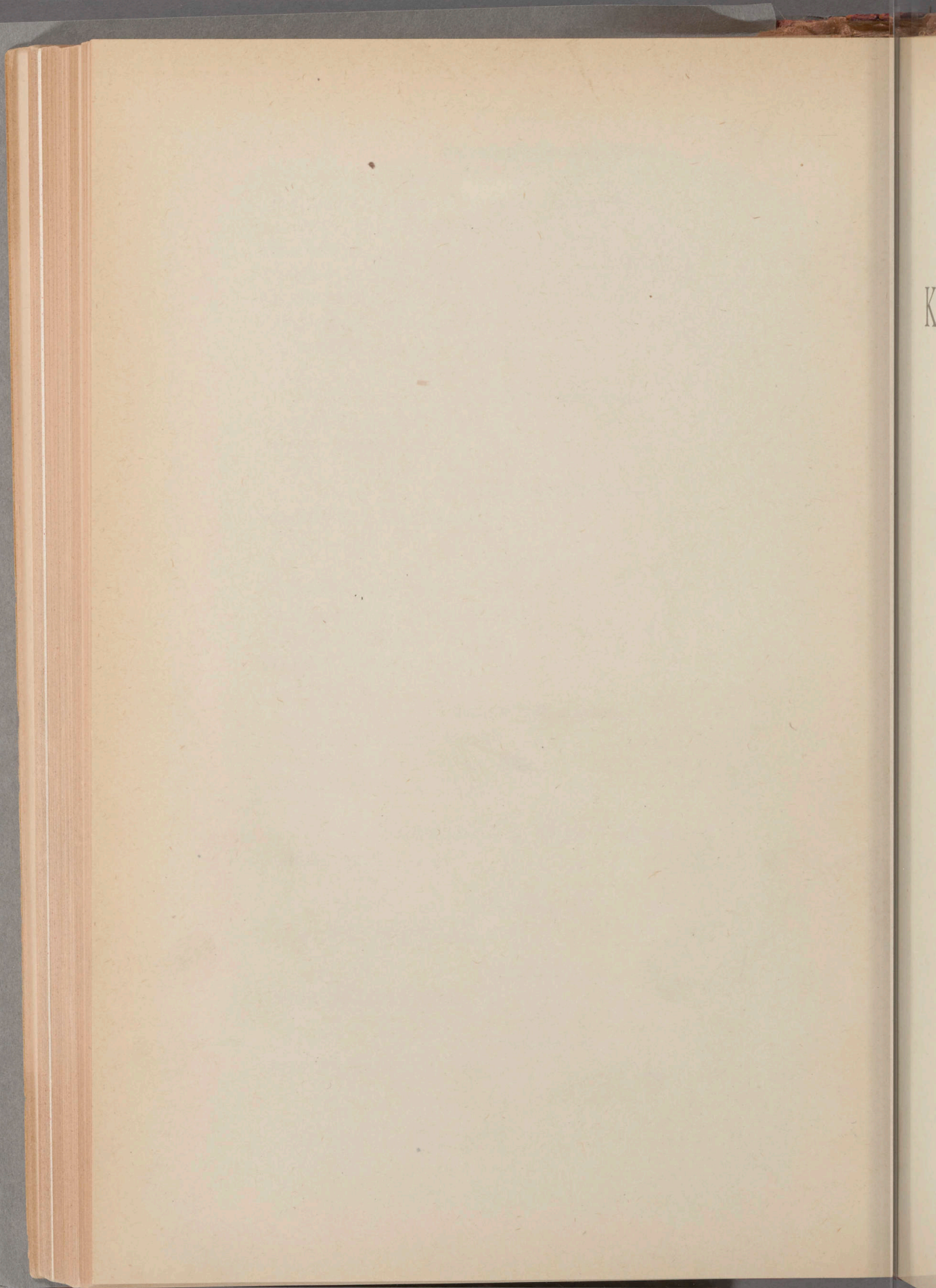
Nattvakt.

LINDER, Thure Fredrik.

Tamburvakt.

ERICSSON, Ingrid.

K